

Energeetika- ja keskkonnaministri määruse „Keskkonnaministri 29. juuni 2017. a määruse nr 20 „Keskkonnaotsuste infosüsteemi asutamine ja andmekogu pidamise põhimäärus“ muutmise“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõukohase määrusega muudetakse keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (edaspidi *KeÜS*) § 40¹ lõike 2 alusel kehtestatud keskkonnaministri 29. juuni 2017. aasta määrust nr 20 „Keskkonnaotsuste infosüsteemi asutamine ja andmekogu pidamise põhimäärus“.

Määruse muutmise eesmärk on ajakohastada ja täpsustada keskkonnaotsuste infosüsteemi (edaspidi ka *KOTKAS* või *andmekogu*) õiguslikke aluseid, sh andmekogu eesmärgi, koosseisu ja pidamise korraldust. Muudatustega viiakse määrus kooskõlla andmekogu praeguse ülesehituse ja toimimisega, mis on alates KOTKASe asutamist oluliselt arenenud ja laienenud. Andmekogusse on aastate jooksul liidetud mitmeid uusi andmeliike ja funktsioone ning tekkinud on vajadus reguleerida detailselt, milliseid andmeid andmekogus töödeldakse, millal arhiveeritakse ning mis on nende säilitamise tähtsused. Samuti täpsustatakse isikuandmete töötlemist. Arvestades andmekogu arengut ja funktsioonide lisandumist alates KOTKASe asutamisest, on eelnõuga ette nähtud määruses küllaltki ulatuslikud muudatused.

Määruse eelnõus on täiendatud ka andmekogusse kantavate andmete loetelu. Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (611SE)¹ vastuvõtmise tõttu on KeÜSi § 40¹ lõike 1 alusel loodud õiguslik alus järgmiste andmete kandmiseks KOTKASesse:

- 1) sügavallapanusõnniku hoidmiseks auna ja sügavallapanusõnniku kompostimiseks auna rajamise teatised;
- 2) veekaitsevööndis puu- ja põõsarinde raie nõusolekud;
- 3) biomassile kehtestatud säästlikkusnõuetele ja -kriteeriumidele vastavuse tõendamise auditi aruanded.

Eelnõuga vahetatud mõju halduskoormusele ei kaasne, kuid see vähenes, kui eelnõu 611SE, millega nimetatud teenused KOTKASes sätestati, vastu võeti.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Määruse eelnõu ja seletuskirja valmistas ette ja koostas Kliimaministeeriumi keskkonnakorralduse ja kiirguse osakonna nõunik Hanna Vahter (hanna.vahter@kliimaministeerium.ee, tel 626 2981). Õigusekspertiisi tegi õigusosakonna nõunik Annemari Vene (annemari.vene@kliimaministeerium.ee). Keeletoimetaja oli Justiits- ja Digiministeeriumi õigusloome korralduse talituse keeetoimetaja Aili Sandre (aili.sandre@justdigi.ee). Eelnõu koostamisel osalesid Keskkonnaameti ringmajanduse osakonna juhataja Reet Siilaberg (reet.siilaberg@keskkonnaamet.ee) ja digijuht Knut Tamm (knut.tamm@keskkonnaamet.ee).

1.3. Märkused

¹ Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus 611SE
<https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/caf4f10a-51e3-4ec0-b41c-45d3889e1261/keskkonnaseadustiku-uldosa-seaduse-ja-teiste-seaduste-muutmise-seadus/>.

Eelnõukohase määrusega muudetakse keskkonnaministri 29. juuni 2017. a määruse nr 20 „Keskkonnaotsuste infosüsteemi asutamine ja andmekogu pidamise põhimäärus“ 16. juulil 2025. aastal jõustunud redaktsiooni (RT I, 23.07.2025, 7).

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamisega. Eelnõu on seotud Riigikogus vastu võetud ja 01.09.2025 jõustunud keskkonnaseadustiku üldosa seaduse ja teiste seaduste muutmise seadusega (611 SE²).

2. Määruse eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõukohane määrus koosneb 23 punktist.

Punktiga 1 muudetakse määruse pealkirja ja § 1 pealkirja, jättes välja viite andmekogu asutamisele. **Punktiga 2** muudetakse § 1 lõiget 1, millest samuti jäetakse välja andmekogu asutamise kohta käiv tekstiosa. Kuna andmekogu on juba asutatud, ei ole nende sätete kordamine enam vajalik. Analoogne muudatus tehti ka keskkonnaseadustiku üldosa seaduses (611 SE).

Punktiga 3 täiendatakse § 1 lõikega 3, milles sätestatakse andmekogu ingliskeelne nimetus *Environmental Decisions Information System*. Täienduse eesmärk on tagada KOTKASE ühtne äratuntavus rahvusvahelises suhtluses, sealhulgas Euroopa Liidu andmevahetuses, teadustöös ning välisriikide isikute pöördumiste korral.

Punktiga 4 muudetakse ja täiendatakse §-s 2 sätestatud KOTKASE eesmärgid ning korrastatakse paragrahvi ülesehitust ja sõnastust. Muudatusega viiakse § 2 kooskõlla KeÜSi §-s 40¹ (611SE) tehtud samasisulise muudatusega.

Aastate jooksul on infosüsteemi oluliselt arendatud ning sinna on lisandunud mitmeid uusi funktsioone ja andmeliike. Selle tõttu on ka andmekogu sisulised eesmärgid laienenud, mistõttu tuleb need selgelt ja ühtselt määrata andmekogu õiguslikus aluses. Uuendatud sõnastus on senisest süsteemsem, väldib kattuvusi ning võimaldab määruse hilisemat lihtsamat muutmist ja täiendamist.

Punktis 1 sätestatakse keskkonnaotsuste infosüsteemi olulise eesmärgina keskkonnakasutusega seotud andmete avalikustamine. Avalikustamine on küll andmete töötlemine, kuid lähtudes keskkonnanõuetele nii rahvusvaheliselt kui ka riigisiselt kehtestatud erireeglitest on tegemist ühe olulisima keskkonnanõuete andmekogude eesmärgiga, mis tuleb selgelt välja tuua. See eesmärk oli sõnastatud ka varem kehtinud keskkonnaregistri seaduses.

Keskkonnateabe kogumise ja avaldamise kohustus tuleneb enamikest keskkonnavaldkonda käsitlevatest Euroopa Liidu õigusaktidest. Need õigusaktid on üle võetud keskkonnavaldkonna eriseadustega.

Punktid 2–7 ja 11 jäävad sisult samaks võrreldes kehtiva tekstiga, arvestades eespool antud selgitusi.

² Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus 611 SE
<https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/caf4f10a-51e3-4ec0-b41c-45d3889e1261/keskkonnaseadustiku-uldosa-seaduse-ja-teiste-seaduste-muutmise-seadus/>.

Punktis 8 sätestatakse andmekogu eesmärk „sügavallapanusõnniku hoidmiseks auna ja sügavallapanusõnniku kompostimiseks auna rajamise teatiste koostamine esitamine“. Tegemist on kohustusega, mida varem täideti Keskkonnaameti kirjaliku teavitamisega. Nüüdseks on see muudetud elektroonseks ning toimub KOTKASE kaudu. Muudatus võimaldab tõhusamat järelevalvet, paremat andmehaldust ning lihtsustab asjaomaste isikute jaoks menetlusi.

Punktis 9 sätestatakse andmekogu eesmärk „veekaitsevööndis puu- ja põõsarinde raie nõusoleku taotlemine ja menetlemine“. Praegu toimub sellise nõusoleku taotlemine e-kirja teel või paberil. Funktsiooni valmimisel 2026. aasta alguses tehakse seda edaspidi KOTKASE kaudu. Muudatus tähendab taotleja jaoks kiiremat suhtlust loa andjaga ning mõnedel juhtudel toimub nõusoleku saamine automaatotsusena. See vähendab nii ettevõtjate kui ka eraisikute halduskoormust, kuna infosüsteemi luuakse asjakohased kontrollid ning kaardikihid. Nii saab nõusolekutaotluse esitada lihtsamini ja automaatotsuse korral saab tegevusega alustada kohe.

Punktis 10 sätestatakse andmekogu eesmärk „biomassile kehtestatud säästlikkusnõuetele ja -kriteeriumidele vastavuse tõendamise auditi aruannete esitamine“. Biomassi säästlikkuse nõuete ja kriteeriumide täitmise tõendamise auditi aruande esitamise võimalus KOTKASE kaudu on juba välja arendatud ning kohustus on sätestatud kliimaministri 30. juuni 2023. a määruses nr 35 „Biomassikütusest toodetud taastuvenergia osakaalu arvutamise põhimõtete ning biomassi säästlikkuse nõuetele ja kriteeriumidele vastavuse tõendamise täpsemad nõuded“.

Samad muudatused on tehtud keskkonnaseadustiku üldosa seaduse ja teiste seaduste muutmise seadusega (611 SE), muutes KeÜS-i § 40¹ (611 SE § 1 punkt 4). Muudatusi on täpsemalt selgitatud eelnõu 611 SE seletuskirjas lk 6–13.

Punktidega 5 ja 6 muudetakse ja täiendatakse § 3 lõikes 2 kehtestatud andmekogu vastutava töötleja ülesandeid ning korrastatakse paragrahvi struktuuri. Muudatused arvestavad eelnõu § 1 punktis 2 lisanduvaid andmekogu funktsioone ning paragrahvi struktuuris tehtavaid muudatusi. Muudatuse eesmärk on tagada, et Keskkonnaameti ülesanded oleksid kooskõlas andmekogus töödeldavate andmeliikide ja vastavate õiguslike kohustustega ning võimaldaksid andmete nõuetekohast töötlemist.

Eelnõu kohaselt on edaspidi Keskkonnaameti ülesanne töödelda ka sügavallapanusõnniku hoidmiseks või selle kompostimiseks auna rajamise teatisega seotud andmeid, samuti veekaitsevööndis puu- ja põõsarinde raie nõusoleku ja selle taotlusega seotud andmeid ning biomassile kehtestatud säästlikkusnõuetele ja -kriteeriumidele vastavuse tõendamise auditi aruandega seotud andmeid. Kõiki neid andmeid töödeldakse õigusaktides sätestatud kohustuste täitmiseks.

Veel lisandub Keskkonnaametile ülesanne teha kättesaadavaks ja töödelda kuni 2025. aasta 30. juunini algatatud taastuvenergiat puudutavaid keskkonnamõju hindamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamisega seotud dokumente, mille puhul on otsustaja nii Keskkonnaamet kui ka Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet ja kohaliku omavalitsuse üksused.

Punktiga 7 muudetakse § 4 lõike 2 punkti 1 sõnastust, et ühtlustada määruses terminite „kompleksluba“ ja „keskkonnaluba“ kasutust ning muudatus on redaktsiooniline.

Punktiga 8 täiendatakse § 4 lõike 3 punkti 1, et selgelt sätestada Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskuse ülesanded andmekogu volitatud töötlejana. Nende ülesanded on

andmekogu hooldamine ja majutamine, kuid mitte haldamine, mis hõlmab kõiki andmekoguga seotud tegevusi ja jääb suures osas vastutava töötleja pädevusse.

Punktiga 9 täiendatakse § 5 lõikega 1¹, täpsustades, et andmekogus hoitakse koos nii aktiivses kasutuses kui ka arhiveeritud andmeid ja dokumente. Arhiveeritud andmed on tähistatud olekuga arhiveeritud ning neile võivad rakenduda määruse § 12 kohaselt erinevad avaldamise reeglid.

Punktiga 10 muudetakse § 5 lõiget 2, täpsustades, millised andmed kuuluvad andmekogu koosseisu. Muudatuse tulemusena määratakse andmekogusse kuuluvad andmestikud vastavalt andmekogu tegelikule struktuurile. Selgem struktuur toetab paremat õigusselgust nii andmekogu pidaja kui ka kasutajate jaoks ning tagab läbipaistvuse andmekogu ülesehituses. Andmekogu jagunemine andmestikeks võimaldab rakendada erinevaid andmete töötlemise, arhiveerimise, kustutamise, turbe- ja juurdepääsurežiime andmete laadi ja tundlikkuse järgi.

Parandatud sõnastus lähtub ka varem, nt 2020. aastal antud Andmekaitse Inspektsiooni (edaspidi AKI) soovituselt, mille kohaselt tuleks põhimääruses ühemõtteliselt selgitada, millised andmed ja dokumendid andmekogu koosseisu kuuluvad. Eriti rõhutas AKI vajadust selguse järele küsimuses, kas luba või taotlus kui dokument (nt fail) on samuti osa andmekogust või peetakse andmekogusse kuuluvaks vaid nendele vastavaid struktuurseid andmeid. Muudatusega kinnitatakse, et lube ja taotlusi käsitletakse andmekogus andmestiku põhjal, kus nii dokument ise kui ka selle struktureeritud andmed kuuluvad andmekogu koosseisu konkreetse andmestiku ülesehituse järgi.

Muudatuse tulemusel koosneb andmekogu üheksast selgelt määratud andmestikust, mille sisulised kirjeldused on esitatud seletuskirja punktides 13 ja 14. Ühtlustatud ülesehitus võimaldab andmekogu pidajal selgemalt korraldada andmete kogumist, haldamist ja säilitamist ning annab andmesubjektidele parema arusaamise, kuidas nende andmeid töödeldakse.

Punktiga 11 täpsustatakse § 6 lõikes 3, et andmekogu turbeaste M tähendab, et tegemist on keskmise turbeastmega.

Punktiga 12 sõnastatakse määruse 3. peatüki pealkiri uuesti. Muudatus tehakse, kuna andmekogu andmeid kirjeldatakse eelnõu kohaselt edaspidi andmestike ja neisse kantavate andmete kaudu.

Punktiga 13 sõnastatakse § 7 tervikuna uuesti. Paragrahvi 5 lõike 2 andmestike kaupa sätestatud, millised andmed andmekogu andmestikes sisalduvad. Kehtivas põhimääruses ei ole andmekogu andmeid kirjeldatud andmestike ja nendes sisalduvate andmete kaupa. Muudatuse eesmärk on korrastada ja täpsustada andmekogu koosseisu kuuluvate andmestike sisu ja struktuuri, kajastades andmekogus tegelikult töödeldavate andmete liike ja nende jaotust funktsiooni alusel. Uue sõnastusega tagatakse parem arusaadavus sellest, millist liiki andmed igasse andmestikku kantakse.

Järgmiselt on punktide kaupa välja toodud, milliseid andmeid andmekogu andmestikud lõigete 1–9 kohaselt sisaldavad.

Lõikes 1 nimetatud keskkonnakaitselubade andmestikku kantakse kõikide määruse §-s 2 nimetatud lubade, registreeringute, teatiste ja nõusolekute andmed, sh nende lisad ning nendega seotud otsused, näiteks loa andmise korraldus või selle kehtetuks tunnistamise korraldus.

Samuti kantakse andmestikku keskkonnakaitseloa omaja, sh füüsilise isiku üldandmed. Keskkonnakaitseloa annab riik õiguse kasutada keskkonda ja seab selleks tingimused. Andmestik annab ülevaate, millisteks tegevusteks luba on antud ja millised tingimused on seatud, olles mh alus hilisemaks kontrolliks ja järelevalveks.

Lõikes 2 nimetatud keskkonnakaitselubade taotluste ja menetluste andmestikku kantakse esitatud taotluste ja nende lisade andmed. Kuid nendele lisaks kuuluvad sellesse andmestikku ka kogu menetlusega kaasnev dokumentatsioon, näiteks lisaandmete küsimine, menetlusosaliste selgitused või arvamused, tähtaja pikendamise taotlused, kooskõlastused, vastuväited, järelepärimised, haldusakti eelnõud, vaided jms. Samuti on andmestiku osa keskkonnakaitseloa taotluse menetluse menetlusosaliste isikute andmed, sh füüsilise isiku üldandmed. Andmestik annab ülevaate, milliste tegevuste jaoks on taotlused esitatud, ning võimaldab jälgida haldusmenetluse kulgu, hinnata otsuste põhjendatust ja läbipaistvust ning vajaduse korral toetada vaide- ja kohtumenetlusi.

Lõikes 3 nimetatud keskkonnatasude andmestik koondab keskkonnatasu deklaratsioonid ja maavara kaevandamise mahu aruanded, saastetasu asendamise lepingud ja nende lõpparuanded ning saastetasu asendamise lepingu jälgimisperioodi kvartaliaruande andmed. Andmestik võimaldab teha järeldusi keskkonnakasutuse ulatuse ning selle finantsilise mõju kohta, olles näiteks aluseks kontrollile ja tulude planeerimisele.

Lõikes 4 nimetatud keskkonnakasutuse aastaaruannete andmestikku kantakse keskkonnakasutusest tulenevad aruandekohustused, milleks on näiteks keskkonnakaitseloa omaja välisõhu saastamisega seotud aastaaruanne, veekasutuse aastaaruanne, jäätmekäitluse ja -tekke aastaaruanne ning biomassile kehtestatud säästlikkusnõuetele ja -kriteeriumidele vastavuse tõendamise auditi aruannete esitamine ning muud kohustuslikud teated. Andmestik annab sisulise ülevaate keskkonnakaitselubadega lubatud piiridesse jäämisest ning keskkonnakoormusest, toetades seeläbi riigi aruandluskohustuste täitmist, poliitikakujundamist ja statistikat.

Lõikes 5 nimetatud keskkonnakaitselubadega seotud kohustuste ja seirearuannete andmestikku kantakse seireandmed ja muud kohustused, mis on keskkonnakaitseloa seadega seatud. Näiteks kontrollseire aruanded, omaseire tulemused, paigaldatud mõõteseadmete info, kaevandatud maa korrastamise projektid ja nende täidetaks tunnustamise dokumendid, radioaktiivsete ainete veodokumendid, prügila tegevusaruanded, paikvaatluse protokollid ja muud kohustuse täitmist tõendavad dokumendid. Andmestik võimaldab hinnata, kas keskkonnakasutaja täidab talle pandud kohustusi ning milline on tegelik mõju keskkonnale, mis on oluline ka hilisemas järelevalvetgevuses ja seire planeerimises.

Lõikes 6 nimetatud registriobjektidega seotud andmestikku kantakse näiteks andmed objektide kohta, mis on seotud keskkonnakaitselubadega (nt jäätmekäitluskohad, heiteallikad, käitised, puurkaevu grupid jm). Andmestik võimaldab objektipõhist lähenemist, toetades keskkonnaandmete avalikustamist, menetluste ja järelevalve tõhustamist ning dubleerimise vältimist.

Lõikes 7 nimetatud keskkonnamõju hindamise ja keskkonnamõju strateegiliste hindamise andmestikku kantakse hindamise, aruandluse, eksperthinnangute ja otsuste andmed. Lisaks kuuluvad andmestikku keskkonnamõju hindamise juhtekspertide nimi ja litsentsi number ning keskkonnamõju hindamises ja keskkonnamõju strateegilises hindamises osalenud eksperdirühma liikmete nimi. Hindamiste puhul on oluline, et lisaks dokumentidele kantakse andmestikku ka hindamise ja menetluse etapid, osapooled ning järeldused, mille alusel tehakse

keskkonnaotsused. Andmestik võimaldab analüüsida keskkonnamõtjude ennetamist ja vähendamist kavandatavate tegevuste puhul ning toetab läbipaistvat keskkonnajuhtimist. Ekspertide andmed on avalikud, et toetada hinnangute usaldusväärsust ja võimaldada seda kontrollida. Ka keskkonnamõtju hindamise ja keskkonnamõtju strateegilise hindamise seaduse (KeHJS) § 13 kohaselt on ekspertide andmed keskkonnamõtju hindamise programmi koosseisus avalikud, samuti on avalikud ekspertide litsentsi andmed (KeHJS § 15 lg 7¹).

Lõikes 8 nimetatud andmekogu kasutajate andmestikku kantakse andmekogu kasutustingimustega nõustunud registreeritud isikute üldandmed.

Lõikes 9 täpsustatakse, et kõikide andmekogusse kantavate isikute puhul kantakse andmekogusse nende isikut tuvastavad andmed (isikukood, ees- ja perekonnanimi) ning kontaktandmed (e-posti aadress, telefon, aadress).

Muudatusega suureneb andmete liigitamise läbipaistvus, andmete kasutatavus, seoste loomise võimekus ning järelevalve teostatavus. Samuti aitab muudatus tagada, et andmekogu toimib nii haldusmenetluste kui ka keskkonnateabe kogumise, analüüsimise ja avalikustamise tööriistana.

Punktiga 14 täiendatakse määrust §-ga 7¹, et sätestada nende andmekogusse kantavate andmetike andmete täpsem loetelu, mida on nimetatud §-s 7. Võrreldes kehtiva määruse § 7 lõikega 1 olulisi muudatusi ei tehta. Lisaks nimetatakse §-s 7¹ ka need andmed, mis ei tulene otse õigusaktist, vaid seaduses sätestatud juhtudel keskkonnakaitseloalt, arvestades, et loa andjal on õigus seada loal lisatingimusi.

Lõigetes 1–3 tuuakse viited õigusaktidele, kus on juba eraldi sätestatud, millised andmed tuleb andmekogusse kanda. Kuna andmekogusse kantakse näiteks erinevate keskkonnakaitselubade, nende taotluste, aruannete, keskkonnatasu teadete ja muude dokumentide andmed, mille täpne sisu on määratud vastavates õigusaktides, ei ole otstarbekas neid loetelusid korrata. Teise õigusakti sisu kordamine ei oleks kooskõlas õigusloome ökonoomia põhimõttega ega ka õigusselge, kuna sellisel juhul tuleks kogu aeg muuta paralleelselt põhiaktiga ka KOTKASE põhimäärust, mis toob kaasa riski, et põhimääruse loetelud ei ole ajakohased. Samuti muutuks põhimäärus ebamõistlikult mahukaks. Piisab viitest asjakohasele õigusaktile.

Lõike 2 punktis 2 viidatakse keskkonnatasu teate puhul nii keskkonnatasude seadusele kui ka maksukorralduse seadusele, sest teatele kantavad andmed sõltuvad konkreetsetest asjaoludest ning vastavad sätted sisalduvad mõlemas seaduses ning tulenevad mitmest sättest. Samas punktis viidatakse ka asendustäitmise ja sunniraha seadusele, kuna sunniraha hoiatuse ja määramise teatele kantavad andmed sõltuvad samuti olukorrast.

Lõikes 4 on loetletud aruanded ja kohustused, mille puhul konkreetsele õigusaktile viitamine ei ole võimalik. Need andmed on küll mainitud § 7 lõikes 1, kuid §-s 7¹ viidet neile ei ole. Kehtivas põhimääruses on sellised andmed nimetatud määruse lisas, kuid selguse ja tervikluse huvides tuuakse muudatusega ka selliste andmete loetelu määruse teksti.

Lõikes 5 on nimetatud keskkonnamõtju hindamise ja keskkonnamõtju strateegiliste hindamiste andmestiku andmete täpsem loetelu. Ka selles lõikes on viited nii keskkonnamõtju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusele ja selle alusel kehtestatud määrustele, kuid ka viited keskkonnamõtju hindamise ja keskkonnamõtju strateegiliste hindamisega seotud dokumentidele.

Lõike 6 kohaselt kantakse andmekogusse ka § 7 lõigetes 1–5 nimetatud andmetega seotud dokumendi rekvisiidid ehk info selle kohta, kuidas dokument liigub, mis liiki see on, millal see saabus ja millised osapooled on seotud.

Lisaks registreeritakse KOTKASes ka keskkonnakaitseloa menetluses, muu kohustuse täitmisega või muu peetav kirjavahetus. Seetõttu kantakse lõike 7 kohaselt andmekogusse ka § 7¹ lõigetes 1–6 nimetatud andmetega seotud muud andmed ja dokumendid, mida täpsustada ei saa, kuna kogu kirja- ja andmevahetust, mis konkreetsetes menetluses toimub, ei ole võimalik täpselt ette näha ja kirjeldada, kuid mis on nendega lahutamatult seotud.

Punktiga 15 muudetakse § 8 lõike 1 sõnastust, täpsustades, kes on andmekogusse andmete esitajad.

Punktis 1 sätestatakse üheselt, et andmekogusse andmete esitaja on keskkonnakaitseloa taotleja ning menetluses osalevad teised isikud ja asutused. Muudatus lähtub määruse uuest struktuurist, kus kasutatakse KeÜSis sätestatud mõistet „keskkonnakaitseluba“, mis hõlmab kõiki § 7 lõikes 1 nimetatud lube. Sama täpsustus tehakse ka punktis 2, mille kohaselt on andmete esitaja keskkonnakaitseloa omaja.

Punktiga 3 sõnastatakse uuesti kehtiv olukord, kus andmekogusse andmete esitaja on ka keskkonnatasu deklaratsiooni esitaja.

Punktis 4 sätestatakse, et keskkonnakaitseloa taotleja, omaja või muu menetlusosalise seaduslik esindaja võib KOTKASes anda volituse teisele isikule või isikutele, kes võib olla samuti andmekogusse andmete esitaja. Volitusi saab anda erinevateks tegevusteks (nt taotluse koostamine, esitamine, keskkonnatasu deklareerimine, aruannete esitamine) ning määrata, kas isikul on õigus volitust edasi anda. Kõigi volituste puhul määratakse ka nende kehtivusaeg.

Punktiga 16 täiendatakse § 10 lõike 2 punkti 4 loetelu andmetest, mida keskkonnaotsuste infosüsteem saab Eesti looduse infosüsteemist. Muudatusega lisatakse loetellu veehaarete, veehaardepuhastite, reoveepuhastite, taaskasutusvee tootmisüksuste ja vesiviljeluskasvanduste andmed.

Punktiga 17 täiendatakse § 10 lõike 2 punkti 8 loetelu andmetest, mida keskkonnaotsuste infosüsteem saab ehitisregistrist. Muudatusega lisatakse ehitisregistrist saadavate andmete loetellu meretuulepargi hoonestusloa vee erikasutuse andmed. Selleks vajalik funktsioon ei ole veel valmis, kuid arendustööd on planeeritud 2026. aasta esimesse kvartalis.

Punktiga 18 esitatakse § 11 uuesti, et sõnastada selgemalt, kuidas toimub andmekogusse kantud andmete õigsuse ja tervikluse tagamine. Muudatusega on paremini tagatud selgus andmeesitaja ja andmete töötajate vastutusest ning tagatud süsteemis tehtud toimingute parem jälgitavus.

Lõikes 1 sätestatakse, et andmekogusse esitatavate andmete õigsuse eest vastutab andmete esitaja. See tähendab, et andmete esitaja peab tagama, et esitatavad andmed oleks õiged. Vastutav ja ka volitatud töötajad ei saa tagada esitatavate andmete õigsust, küll on nende ülesanne tagada, et nendes ei tehta autoriseerimata muudatusi andmekogus olemise ajal. Seda ei ole selles paragrahvis korratud, kuna tegemist on andmekoguga seotud põhikohustusega (andmete tervikluse tagamine), mida reguleerib § 3. Järgnevad lõiked kirjeldavad selle tagamiseks rakendatavaid meetmeid ja nõudeid andmeesitajale.

Lõikes 2 antakse vastutavale või volitatud töötlejale õigus teha andmeesitajale järelepärimine, kui tekib kahtlus esitatud andmete õigsuse või tervikluse suhtes, et tagada andmekogus olevate andmete usaldusväärsus.

Lõikes 3 kehtestatakse andmeesitaja kohustus parandada enda avastatud vead, esitades õiged andmed viivitamata ja teavitades sellest vastutavat või volitatud töötlejat.

Lõikes 4 on ette nähtud vastutava või volitatud töötleja kohustus parandada andmekogusse andmete kandmisel tekkinud tehnilised või sisulised vead ning teavitada sellest andmeesitajat.

Lõikes 5 sätestatakse, et kõik kanded, muudatused ja täiendused logitakse andmekogus, sh salvestatakse kande tegemise aeg ning kande tegija nimi ja isikukood. See tagab toimingute läbipaistvuse ja hilisema kontrollimise võimaluse.

Punktiga 19 muudetakse § 12 lõigete 1–3 sõnastust, et täpsustada keskkonnaotsuste infosüsteemi andmete säilitamise, arhiveerimise ja kustutamise korda. Luuakse selge erisus: andmed, mis säilitatakse alaliselt (nt keskkonnakaitselubade ja menetluste kohta käiv avalik teave), ja isikuandmed, mis kustutatakse eesmärgi äralangemisel või kindlaksmääratud tähtaja möödumisel, arvestades keskkonnavaldkonna eripäraga.

Kehtiva lõike 1 kohaselt säilitatakse andmekogus andmeid alaliselt, kui õigusaktist ei tulene teisiti. Võrreldes kehtiva põhimäärusega ei tehta säilitamistähtaegades suuri muudatusi. Keskkonnakaitselubadega seotud keskkonnaandmete sisuline kasutusvajadus jääb tähtajatuks. Kuna keskkonnakaitselubadega on seotud ka keskkonnakasutaja andmed, sh mõnikord füüsilise isiku andmed, siis tuleb tagada, et nende töötlemine oleks eesmärgipärane ja konkreetse tähtajaga. Isikute nimi jääb avalikuks keskkonnakaitseloa kehtivuse perioodil.

Lõikes 2 sätestatakse täpsemalt, milliste tähtaegadega andmekogus olevaid andmeid arhiveeritakse.

Lõikes 3 täpsustatakse, mida tähendab andmete arhiveerimine. Need on andmed, mis ei ole enam aktiivsed ja mille juures on märges „arhiveeritud“. Küll aga ei ole need sellised andmed, mida saaks kohe andmekogust kustutada. Selline märges ei tähenda iseenesest andmetele automaatselt juurdepääsu piiramist ega andmete töötlemise lõpetamist.

Lõiked 4 ja 5 sätestavad arhiveeritud andmete nähtavuse andmekogu kasutajatele. Lõike 4 kohaselt keskkonnatasudega seotud arhiveeritud andmed, keskkonnakasutuse aastaaruannete arhiveeritud andmed, kiirgusallika või tuumamaterjaliga seotud arhiveeritud andmed ning elektriirgusseadmega seotud arhiveeritud andmed on nähtavad andmekogu AVE rakenduse kaudu ainult andmekogusse sisse loginud andmed esitanud isikule. Lõike 5 kohaselt ei ole kohustuste ja seirearuanne ja registriobjektidega seotud arhiveeritud andmed nähtavad AVE rakenduse kaudu ning on nähtavad vaid AME rakenduse kaudu vastutavale ja volitatud töötlejatele. Selle eesmärk on tagada andmekogu andmete selgus ja lihtsam arusaadavus nendest, arhiveeritud andmed ei anna aktuaalse keskkonnakasutuse kohta informatsiooni ega pea seega olema tingimata avalikkusele nähtavad. KOTKASes on palju andmeid ja andmestikke ning erinevate versioonide püsiv nähtaval hoidmine raskendab kasutajal hetkel olulisest ülevaate saamist. Neid on vajaduse korral siiski võimalik saada, kui pöörduda päringuga vastava töötleja poole.

Kehtivas keskkonnaotsuste infosüsteemi põhimääruses ei ole eraldi isikuandmetele säilitamise tähtaega määratud. Lõikega 6 kehtestatakse andmekogusse kantud isiku üldandmetele

säilitamise tähtajad. Isikuandmete säilitamise tähtaegade määramisel on lähtutud proportsionaalsuse põhimõttest, mille kohaselt tohib andmeid säilitada üksnes nii kaua, kui see on vajalik eesmärgi saavutamiseks. KOTKASes on andmete töötlemise eesmärk seotud keskkonnaandmete avalikustamise, keskkonnaotsuste tegemise, järelevalve, seire ja aruandlusega. Keskkonnavaldkonnas on andmete säilitamine pikema perioodi jooksul vajalik, kuna keskkonnakaitseloa kehtivusaeg võib ulatuda mitme aasta või isegi aastakümneni ning keskkonnamõjud võivad avalduda pikaajaliselt (nt pinnase saaste, veesaaste jm). Samas ei tohi andmeid säilitada määramatult. Seetõttu sätestatakse põhimääruses tähtaeg, mis tagab piisava kestuse, et täita õigusaktidest tulenevaid ülesandeid ja tagada otsuste läbipaistvus, kontrollitavus ning vajaduse korral nn ajalooline tõendamine. Samas tagab see piiratud kestuse, et vältida ülemäärast isikuandmete töötlemist ja kaitsta isikute õigusi.

Eelnõus pakutud säilitamise tähtajad ja nende põhjendused on järgmised:

- 1) keskkonnakaitseloa seotud isiku üldandmeid säilitatakse kümme aastat keskkonnakaitseloa kehtivuse lõppemisest – andmeid on vaja säilitada pärast loa kehtivuse lõppemist, kuna keskkonnakasutusega seotud mõju võib ilmneda teatud aja möödumisel tegevuse lõppemisest. Keskkonnaameti kogemuse põhjal peaks kümme aastat olema piisav, kuna füüsilistele isikutele antud keskkonnaloa ja registreeringud on eelkõige väikesema mõjuga keskkonnakasutuse tegevusteks. Kümneaastane säilitamistähtaeg võimaldab Keskkonnaametil ka pärast loa või registreeringu lõppemist tagada otsuste ja tegevuste järelkontroll ning võimalus vastutuse ja keskkonnakahju hüvitamise tuvastamiseks. Keskkonnategevuste mõju ja vastutuse tuvastamine võivad ilmneda ka pärast loa lõppemist, mistõttu on isiku üldandmete kättesaadavus vajalik õiguspärase halduse tagamiseks;
- 2) kiirgustegevusloa puhul säilitatakse kiirgustöötaja isiku üldandmeid, kuni isik saab või oleks saanud 75-aastaseks, kuid mitte vähem kui 30 aastat tema kiirgustöölt lahkumisest arvates – andmete säilitamise kohustus tuleb direktiivist, millega on kehtestatud põhilised ohutusnormid kaitseks ioniseeriva kiirgusega kiiritamisest tulenevate ohtude eest³;
- 3) keskkonnakaitseloa taotluse ja menetlusega seotud isiku üldandmeid säilitatakse kümme aastat keskkonnakaitseloa kehtivuse lõppemisest või üks aasta keskkonnakaitseloa menetluse lõppemisest, kui luba ei antud – andmete säilitamine on vajalik, kuna loa kehtivusaeg ja sellest tuleneva keskkonnamõju ilmnemise aja jooksul võib tekkida vaidlusi või küsimusi ka selles, kuidas luba menetleti, sh keda kaasati, mistõttu on isikuandmete säilitamine vajalik. Kui menetluse tulemusel luba ei antud, ei ole tekkinud keskkonnamõju, kuid menetluse puhul võib siiski tekkida küsimusi või vaidlusi ning teatud aja jooksul on vaja säilitada infot ka nendega seotud isikute kohta;
- 4) keskkonnatasu deklaratsiooni ja maavara kaevandamise mahu aruandega seotud isiku üldandmeid säilitatakse kümme aastat deklaratsiooni või mahuaruandega seotud keskkonnakaitseloa kehtivuse lõppemisest või kümme aastat deklaratsiooni esitamisest, kui deklaratsiooniga ei ole seotud ühtegi keskkonnakaitseluba – tegemist on ettevõtte esindajate andmetega või loa omaja (FIE või füüsiline isik) või keskkonna muul alusel kasutaja andmetega. Kuna keskkonnatasu (maavara puhul seotud ka mahuaruannetega) arvutatakse keskkonnakasutuse põhjal, võib keskkonnakasutuse ajal ning teatud aja jooksul selle lõppemisest ilmneda, et deklaratsioonid olid ebaõiged, vajavad korrigeerimist või tuleb esitada täiendavaid deklaratsioone, samuti võib ka nende puhul tekkida kohtuvaidlusi või küsimusi. Deklaratsiooni andmete säilitamine ilma nende esitaja andmeteta ei oleks eesmärgipärane;

³ NÕUKOGU DIREKTIIV 2013/59/EURATOM, 5. detsember 2013, millega kehtestatakse põhilised ohutusnormid kaitseks ioniseeriva kiirgusega kiiritamisest tulenevate ohtude eest ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom ning 2003/122/Euratom.

- 5) keskkonnakasutuse aastaaruandega seotud isikuandmeid (ettevõtte esindaja, kontaktisiku või keskkonna kasutaja andmed) säilitatakse kümme aastat aastaaruandega seotud keskkonnakaitseloa kehtivuse lõppemisest – põhjendused on samad, mis punkti 1 puhul;
- 6) keskkonnakaitseloa seotud kohustuste ja seirearuandega seotud isikuandmeid (ettevõtte esindaja, kontaktisiku või keskkonna kasutaja andmed) säilitatakse kümme aastat kohustuse või seirearuandega seotud keskkonnakaitseloa kehtivuse lõppemisest – põhjendused on samad, mis punkti 1 puhul;
- 7) andmekogu kasutustingimustega nõustunud registreeritud kasutaja isikuandmeid, kui isikuga ei ole seotud ühtegi keskkonnakaitseluba või pooleliolevat keskkonnakaitseloa menetlust, säilitatakse kolm aastat viimasest andmekogusse sisselogimisest – kuna andmete säilitamisel on kasutajal lihtsam andmekogu uuesti kasutusele võtta ning arvestades, et kasutusvajaduste vahele võib jääda teatud aeg, ei ole mõistlik kasutaja andmeid väga kiiresti kustutada, samas ei tohiks need lõpmatult andmekogusse jääda, kui kasutusvajadust enam ei ole. Kolme aastat on peetud siin mõistlikuks kompromissiks;
- 8) andmekogu kasutustingimustega nõustunud registreeritud kasutaja isikuandmeid, kui isikuga seotud keskkonnakaitseloa kehtivusest on möödas kümme aastat ja isikuga ei ole seotud ühtegi pooleliolevat keskkonnakaitseloa menetlust – põhjendused on samad, mis punktis 7, kuna keskkonnakaitseluba enam ei kehti, ei ole kasutaja andmeid vaja kauem säilitada.

Lõikes 7 sätestatakse andmekogusse kantud andmetike arhiveeritud andmete andmekogust kustutamise tähtajad.

Lõige 8 täpsustab, et andmete hävitamise kohta eraldi haldusakti ei anta, vaid neid küsimusi reguleeritakse Keskkonnaameti teabehalduse korra raames. Eelõeldu on kooskõlas Vabariigi Valitsuse 25. mai 2017. aasta määruse nr 88 „Teenuste korraldamise ja teabehalduse alused“ § 3 lõikega 1, mille kohaselt teabehalduse alategevused on andmehaldus, dokumendihaldus, sisuhaldus sise- ja välisveebis ning teabele juurdepääsu ja teabe kaitse korraldamine. Andmehaldus hõlmab ka andmete hävitamist, teisisõnu – andmehaldus lõpeb siis, kui ei ole enam andmeid, mida hallata (need on kustutatud või hävitatud).

Punktiga 20 muudetakse § 13 sõnastust. Muudatus lähtub määruse uuest struktuurist, kus kasutatakse KeÜSi kasutatud mõistet „keskkonnakaitseluba“. See mõiste hõlmab kõiki § 7 lõikes 1 nimetatud lube, mis ühtlustab terminikasutust kogu määruks. Sisulise muudatusena täpsustatakse, millised andmed on andmekogu avalikus vaates nähtavad füüsilisest isikust keskkonnakaitseloa taotlejate, loa omanike, menetlusosaliste ja aruannete esitajate kohta.

Keskkonnateabe kogumise ja avaldamise kohustus tuleneb enamikest keskkonnavaldkonda käsitlevatest Euroopa Liidu õigusaktidest. Need õigusaktid on üle võetud keskkonnavaldkonna eriseadustega. Keskkonnateabe direktiiv ja seda üle võtvad KeÜSi sätted tuginevad keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsioonile, mille Eesti ratifitseeris 06.06.2001 vastu võetud seadusega (RT II 2001, 18, 89) (Aarhusi konventsioon). KeÜSi kommentaarides on selgitatud: „Arvestades direktiivi ja konventsiooni sätete detailsust ja eesmärki – tagada igaühele juurdepääs keskkonnateabele – on enamik nii direktiivi kui ka konventsiooni sätetest otsekohalduvad.“⁴

Aarhusi konventsiooni (edaspidi ka *konventsioon*) ja keskkonnateabe direktiivi eesmärk on tagada inimestele juurdepääs kogu informatsioonile, mis puudutab neid ümbritsevat keskkonda, sealhulgas inimese tervist mõjutavat keskkonda. Keskkonnaandmetele juurdepääs on oluline

⁴ <https://k6k.ee/keskkonnaseadustik/4-ptk/1-jagu/pg-24>, p 1.1.

erinevate eesmärkide saavutamiseks, sh keskkonnateadlikkuse suurendamine, parem informeeritus keskkonnakasutustegevusest, selle kaudu parem kaasatus keskkonnaotsuste tegemisse, juurdepääs õiguskaitsele keskkonnaasjades vms.

Keskkonnateabe mõiste ja selle avalikustamise üldkohustused sätestab KeÜS, tuginedes keskkonnateabe direktiivile⁵⁶. KeÜSi § 26 lõige 1 kohustab haldusorganit koguma ja säilitama tema ülesannete täitmiseks vajalikku keskkonnateavet viisil, mis tagab selle arusaadavuse, täpsuse, võrreldavuse ja ajakohasuse ning võimaldab selle tõhusat avalikustamist. Paragrahvi 26 lõike 2 kohaselt avalikustatakse keskkonnateave internetis või muul asjakohasel viisil, mis tagab avalikkuse tõhusa teavituse.

Eestis on keskkonnakasutusega seotud andmed kõigis keskkonnavaldkonna riiklikes andmekogudes valdavalt avalikud, välja arvatud konkreetse juurdepääsupiiranguga andmed, näiteks ärisaladust puudutavad, kaitsealuste liikidega seotud, ka juurdepääsupiiranguga isikuandmed. Avaliku teabe seadus (edaspidi *AvTS*) võimaldab isikuandmetele juurdepääsupiirangu seada, kui teabele juurdepääsu võimaldamine kahjustaks oluliselt andmesubjekti eraelu puutumatust.

Konventsiooni artikli 5 lõike 2 kohaselt tagab konventsiooniosaline, et riigisisestes õigusaktides sätestatud kord, mille kohaselt avaliku võimu organ teeb keskkonnainfo üldkättesaadavaks, on selgesti sõnastatud ning et ta keskkonnainfo saamise hõlbustamiseks muu hulgas koostab avalikke nimekirju, registreid või faile ning võimaldab tasuta saada keskkonnainfot, mis on nendes talletatud.

KeÜSi § 23 sätestab õiguse tervise ja heaolu vajadustele vastavale keskkonnale. Igaühel on õigus tervise ja heaolu vajadustele vastavale keskkonnale, millega tal on oluline puutumus. Selle õiguse tagamiseks on õigus nõuda haldusorganilt keskkonna säästmist ning mõistlike meetmete võtmist, et tagada keskkonna vastavus tervise ja heaoluvajadustele. Lõike 4 kohaselt eeldatakse keskkonna tervise ja heaolu vajadustele mittevastavust, kui on ületatud keskkonna kvaliteedi piirväärtus.

KeÜSi § 24 määratleb **keskkonnateabe** kui kirjalikus, nähtavas, kuuldavas, elektroonilises või mis tahes muus materiaalses vormis oleva teabe, mis käsitleb muu hulgas „selliseid meetmeid, sealhulgas haldusmeetmeid, nagu õigusaktid, kavad, programmid, planeeringud, keskkonnakokkulepped ja tegevused, mis mõjutavad või tõenäoliselt mõjutavad käesoleva lõike punktides 1 ja 2 nimetatud keskkonnaelemente ja tegureid, ning samuti nende keskkonnaelementide kaitseks kavandatud meetmeid või tegevusi“. KeÜSi kommentaarides on selgitatud järgmist: „Nähtuvalt KeÜS § 24 lõikes 2 esitatud määratlusest on keskkonnateabe mõiste avar: keskkonnateave pole vaid teave keskkonnaelementide seisundi ja neid mõjutada võivate tegurite kohta, vaid muu hulgas ka teave meetmete kohta, mis võivad neid elemente või tegureid mõjutada, samuti nende meetmete raames kasutatavad majandusanalüüsid, prognoosid jms./.../ Meetmed, mis võivad nimetatud elemente või tegureid mõjutada, on näiteks välisõhu

⁵⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/4/EÜ, 28. jaanuar 2003, keskkonnateabele avaliku juurdepääsu ja nõukogu direktiivi 90/313/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta; <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32003L0004>.

⁵⁶ Keskkonnatebedirektiivi artikkel 7 „Keskkonnateabe levitamine“ kohustab liikmesriike tagama, et riigiasutused koristaks nende ülesannetega seotud, nende valduses oleva või nende nimel hoitava keskkonnateabe nii, et seda oleks võimalik korrapäraselt üldsusele levitada, eelkõige arvutikaugside ja selle olemasolul ka muu elektroonilise tehnoloogia abil. Sama säte kohustab liikmesriike tagama, et keskkonnateave saaks üha enam kättesaadavaks elektrooniliste andmebaaside kaudu, millele üldsus saab üldkasutatavate telekommunikatsioonivõrkude kaudu lihtsalt juurde pääseda.

saasteluba, välisõhu kvaliteedi parandamise kava, aga ka näiteks käitise ehitusloa aluseks olev ehitusprojekt, juhul kui projektis tehtud valikud võivad mõjutada heiteid või välisõhu kvaliteeti.“⁷ Punktis 3 nimetatud meetmete alla kuuluvad seega ka keskkonnakasutuseks õigust andvad erinevad keskkonnaloa andvad ning nende taotlused.

KeÜSi § 28 sätestab õiguse osaleda olulise keskkonnamõjuga otsuse tegemisel. Lõige 1 sätestab, et igaühel on õigus osaleda olulise keskkonnamõjuga tegevuseks loa andmise menetluses ning olulise keskkonnamõjuga tegevuse planeerimises. Lõike 5 kohaselt peavad asjas tähtsust omavad materjalid (sh loa taotlus) olema avalikkusele lihtsalt juurdepääsetavad internetis või muul viisil.

KeÜSi § 30 sätestab juurdepääsu õiguskaitsele keskkonnaasjades. Isik, kelle õigust on rikutud, sealhulgas õigust tervise ja heaolu vajadustele vastavale keskkonnale, võib esitada vaide haldusorganile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras. Kui keskkonnaorganisatsioon vaidlustab haldusakti või sooritatud toimingut halduskohtumenetluse seadustikus või haldusmenetluse seaduses sätestatud korras, eeldatakse, et tema huvi on põhjendatud või et tema õigusi on rikutud, kui vaidlustatud haldusakt või toiming on seotud organisatsiooni keskkonnakaitseliste eesmärkide või senise keskkonnakaitselise tegevusvaldkonnaga.

Kõigi nende **õiguste tagamise eeldus on juurdepääs keskkonnaandmetele**, sealhulgas keskkonnakasutuseks õigust andvate lubade ja nende taotluste andmetele⁸. KeÜSi § 26 lõike 3 punktid 5 ja 6 sätestavad, et selliselt avalikustatav teave peab sisaldama vähemalt järgmist:
„5) keskkonnakaitselood ja muud haldusaktid, mis annavad aluse olulise keskkonnamõjuga tegevusele, ning keskkonnaalased halduslepingud ja vaba tahte lepingud;
6) keskkonnamõju hindamise aruanded, keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanded ning keskkonnaalased riskianalüüsid.“

Seega tuleb selle sätte kohaselt tõhusal viisil avalikustada vähemalt olulise mõjuga keskkonnakasutust lubavad haldusaktid ning keskkonnamõjuhindamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanded, kuid see ei tähenda, et muud keskkonnaandmed ei peaks olema avalikud, vaid et haldusorganil on selle avalikustamiseks vähem ranged nõuded.

Keskkonnakasutus, sealhulgas loodusvarade kasutamine on üldpõhimõttena riigi poolt reguleeritud, kui sellel võib eeldatavalt olla olulisem mõju, see tähendab mõju nii keskkonnale kui selle kaudu ka inimeste tervisele ja heaolule. Kui tegevusel sellist olulist mõju ei eeldata, siis ei ole seda vaja ka reguleerida. KeÜSi § 3 lõige 1 määratleb keskkonnahäiringu kui inimtegevusega kaasneva vahetu või kaudse ebasoodsa mõju keskkonnale, sealhulgas keskkonna kaudu toimiva mõju inimese tervisele, heaolule või varale või kultuuripärandile.

⁷ <https://k6k.ee/keskkonnaseadustik/4-ptk/1-jagu/pg-24>, p 3.2.

⁸ Aarhusi konventsiooni preambulist: „...tõdedes, et inimese heaoluks ning selleks, et tagada põhilised inimõigused, sh õigus elada, on oluline keskkonda piisavalt kaitsta;

tõdedes samuti, et iga inimesel on õigus elada keskkonnas, mis vastab tema tervise ja heaolu vajadustele, ning et tal on kohustus praeguste ja tulevaste põlvkondade hüvanguks kaitsta keskkonda ning teha selle seisundi parandamiseks teistega koostööd;

arvestades, et selle õiguse elluviimiseks ja nimetatud kohustuse täitmiseks tuleb teha info kõigile kättesaadavaks ning anda igaühele õigus osaleda keskkonnaasjade otsustamises ja õigus pöörduda neis asjus kohtusse, ning samas tunnistades, et inimesed võivad vajada oma õiguste teostamiseks abi;

tõdedes, et üldsuse osalemine keskkonnaasjade otsustamises ning teabe saamise tõhustamine parandab otsuste kvaliteeti ja kiirendab nende täitmist, suurendab üldsuse keskkonnateadlikkust ning annab talle võimaluse väljendada muret keskkonna pärast ja võimaldab avaliku võimu organitel seda asja kohaselt arvestada;...“

Keskkonnahäiring on ka selline ebasoodne mõju keskkonnale, mis ei ületa arvulist normi või mis on arvulise normiga reguleerimata. Paragrahvi 4 kohaselt on keskkonnarisk vähendamist vajava keskkonnahäiringu tekkimise võimalikkus. Paragrahvi 11 lõike 1 kohaselt tuleb keskkonnariski kohaste ettevaatusmeetmetega võimalikult suurel määral vähendada.

Keskkonnakasutuse reguleerimise levinud vahendiks on keskkonnakaitseload (KeÜS § 40 lg 1).

Keskkonnakaitseload on seadusega ette nähtud juhtudel, mil esineb vähendamist vajava keskkonnahäiringu tekkimise võimalikkus. KOTKAS sisaldab andmeid ainult keskkonnakasutuse kohta, mida riiklikult reguleeritakse, seega keskkonnakasutuse kohta, millega kaasneb keskkonnarisk. Arvestades KeÜSi §-des 23, 28 ja 30 sätestatud õigusi, samuti põhiseaduse § 53, mille kohaselt igaüks on kohustatud säästma elu- ja looduskeskkonda, ei saa keskkonnakasutustegevuse puhul, millega kaasneb keskkonnarisk, olla tegemist sellise eraelulise tegevusega, mille kaitse vajadus ületab teiste puudutatud isikute ja üldsuse huvi olla tegevusest informeeritud, et efektiivselt tagada nende õiguste kaitse ja realiseerimine. Alla loakünnise jäävate, väiksemat mõju omavate tegevuste kohta riik infot ei kogu, neid ei reguleeri ning sellega seotud andmed, mis on kõige tõenäolisemalt pigem seotud ka eraelulise tegevusega, ei ole seega riigi andmekogude kaudu avalikud.

Eespool selgitati, et keskkonnateabeks saab lugeda mh kõik keskkonnariski vähendamiseks võetavad meetmed, sealhulgas keskkonnakaitseload.

Samas tuleb keskkonnateabe avalikustamisel arvestada ka muid huve ning sellest keeldumiseks näevad nii Aarhusi konventsioon kui keskkonnateabe direktiiv ette alused. Keskkonnainfo direktiivi art 4 lõige 2 täpsustab: „Lõikes 1 ja 2 mainitud tagasilükkamise põhjuste tõlgendamine peaks olema piiratud, võttes arvesse, kas avalikustamine teeniks konkreetsel üksikjuhul üldsuse huvisid. Igal üksikjuhul tuleb avalikustamisega teenitavaid üldsuse huvisid võrrelda tagasilükkamisega teenitavate huvidega.“ Euroopa kohus on samuti mitmes kohtuasjas rõhutanud, et keskkonnainfo avalikkus on üldreegel ning avalikustamisest keeldumise põhjendusi tuleb tõlgendada kitsendavalt (vt nt kohtuotsus asjas C-442/14, p 16).

Keskkonnainfo taotluse võib Aarhusi konventsiooni kohaselt muu hulgas jätta rahuldamata, kui avalikustamine võib ebasoodsalt mõjutada isikuandmete konfidentsiaalsust juhul, kui isik ei ole nõus üldsusele info teatavaks tegemisega ning kui konfidentsiaalsusnõue on ette nähtud riigisisese õigusega. Avaliku teabe seadus (AvTS) võimaldab isikuandmetele juurdepääsupiirangu seada, kui teabele juurdepääsu võimaldamine kahjustaks oluliselt andmesubjekti eraelu puutumatust.

Eespool selgitati, et KOTKASes sisalduvad isikuandmed on seotud vaid keskkonnariskiga seotud keskkonnakaitselubade ja nende menetlustega ning nende alusel toimuva tegevusega. Keskkonnakaitseloaaga annab riik võimaluse ja õiguse majanduslikult või muul moel vajaliku või kasuliku (piiratud) loodusressursi kasutamiseks (põhiseaduse § 5) või tegevuseks, millega kaasneb keskkonna saastamine (nt välisõhk, heitvee juhtimine pinnavette jt), seega tegevuseks, millega mõjutatakse isikute õigust tervise ja heaolu vajadustele vastavale (ehk n-ö puhtale) keskkonnale. Seega on keskkonnakasutus tegevus, mille suhtes on põhjendatud ühiskondlikult laiendatud huvi, mida Eesti õiguses väljendab KeÜSi § 26.

Enamasti on keskkonnakaitselubade taotlejad juriidilised isikud, mistõttu on registris sisalduvad isikuandmed peamiselt nende esindajate andmeid. KOTKASes on kehtivaid keskkonnalubasid ja komplekslubasid 4181, millest 231 on antud füüsilistele isikutele. Valdav osa neist, ligikaudu

200 keskkonnaluba, on seotud paisutamise õigusega, mis on tihti seotud puhkealade või kultuuriväärtusega objektide säilitamisega. Lisaks on umbes 50 luba antud füüsilisest isikust ettevõtjatele (FIEdele). Kehtivaid registreeringuid on 1950, neist 85 kuuluvad samuti füüsilistele isikutele.⁹

Keskkonnariskiga tegevused on tavaliselt seotud ettevõtlusega ning väljaspool ettevõtlust, näiteks hobitegevusena, on selliseid tegevusi vähe ning load on pigem üksikjuhtumid. Seega on KOTKASes sisalduvad isikuandmed enamasti seotud majandustegevusega. See vähendab oluliselt riski, et andmete avalikustamine võiks riivata inimeste eraelu puutumatust. Ettevõtlusega seotud andmed, sealhulgas FIEde kohta käiv info, on suuremas osas juba niigi avalikud, näiteks äriregistri kaudu, kus on kättesaadavad ka kontaktandmed.

Oluline on arvestada, et keskkonnaandmete avalikustamine on vajalik üldiste huvide kaitseks. Keskkonnamõju ei pruugi piirduda vaid vahetute piirinaabritega, vaid võib puudutada palju suuremat piirkonda. Seetõttu on õigustatud, et avalikkusel, sealhulgas mõjutatud isikud ja keskkonnaorganisatsioonid, on juurdepääs sellisele teabele. Seda toetab ka keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 30, mille kohaselt on keskkonnaorganisatsioonidel teatud juhtudel õigus pöörduda kohtusse keskkonnaga seotud küsimustes.

Isikuandmete kaitse üldmääruse kohaselt on isikuandmete töötlemine lubatud, kui see on vajalik avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks või vastutava töötleja avaliku võimu teostamiseks (art 6 lg 1 p e), andmesubjekti või mõne muu füüsilise isiku eluliste huvide kaitsmiseks (p d) ning vastutava töötleja või kolmanda isiku õigustatud huvi korral, välja arvatud juhul, kui sellise huvi kaaluvad üles andmesubjekti huvid või põhiõigused ja -vabadused, mille nimel tuleb kaitsta isikuandmeid, eriti kui andmesubjekt on laps (p f).

Seega, kuigi keskkonnaandmete avalikustamisel on aluseks üldmääruse artikli 6 lõike 1 punkt e, arvestades, et andmete avalikustamise kohustus on riigil kui menetluste läbiviijal, saab aluseks lugeda ka punkti f – kolmandate isikute õigustatud huvi (selle sisu keskkonna kontekstis selgitatud eespool) – ja võimalik, et teatud juhtudel ka punkti d – kui tegevusest lähtuv keskkonnamõju on puudutatud isikutele oluline ja otsene.

KOTKASes avalikustatakse isikuandmeid loamenetluste ning loa alusel toimuva tegevuse korral (keskkonnakasutuse aruanded). Viimasel juhul sisaldavad avalikustatavad isikuandmed, nagu ka lubade puhul, ettevõtlusega tegeleva isiku või tema esindaja andmeid, seega kohalduvad samad põhjendused. Taotluse menetlusega seotud andmed on taotlus ja selle lisamaterjalid, KMH, KSH andmed, kui need tehakse, samuti andmed taotluse menetluse kohta.

Nende andmete avaldamine on kooskõlas nende kogumise eesmärgiga ja vajalik selle täitmiseks ning vastab seega ka isikuandmete kaitse üldmääruses sätestatud isikuandmete töötlemise põhimõtetele. Loamenetluse lõppeesmärk on keskkonnariskiga tegevuse reguleerimine, milleks tuleb enne selgitada välja kõik olulised asjaolud¹⁰, sealhulgas tegevuse mõju ning teised huvitatud ja puudutatud isikud. Aarhusi konventsiooni kontrollikomitee (*Compliance Committee*) on oma otsustes rõhutanud, et keskkonnateabe avalikustamine peab olema võimalikult varajane, et anda isikutele võimalus otsustusprotsessis osaleda, see tähendab, et loamenetluse andmed tuleb avalikustada juba selle alguses (st taotlus).

⁹ Keskkonnaotsuste infosüsteemi andmed 21.10.2025 seisuga.

¹⁰ Haldusmenetluse seaduse § 6: „Haldusorgan on kohustatud välja selgitama menetletavas asjas olulise tähendusega asjaolud ja vajaduse korral koguma selleks tõendeid oma algatusel.“

KeÜSi § 44 kohaselt vaadatakse keskkonnaloa taotlus tavaliselt läbi avatud menetluses, kaasates seega menetlusse lisaks taotlejale ja haldusorganile kolmandaid osalisi. KeÜSi § 53 lõike 1 kohaselt märgitakse keskkonnalubadele loa omaja nimi ja isikukood või registrikood ning loa omaja aadress ja kontaktandmed. Sama nõue on sätestatud ka valdkondlikes eriseadustes (atmosfääriõhu kaitse seadus, jäätmeseadus, tööstusheite seadus, veeseadus, jahiseadus) teiste keskkonnakaitselubade puhul.

Lõike 1¹ muudatusega sätestatakse, et keskkonnakaitseloale ja loa taotlusele märgitud füüsilisest isikust taotleja ja loa omaja isiku nimi on AVE rakenduse kaudu avalik kuni keskkonnakaitseloa kehtivuse lõppemiseni. Kehtiva põhimääruse kohaselt on avalik ka loa omaja isikukood ning avalikustamisele tähtaega seatud ei ole. Muudatusega sätestatakse taotleja ja loa omaja nime aktiivsele avalikustamisel selge tähtaeg, mille järel neid enam andmekogu AVE rakenduse kaudu ei avalikustata, kuid mis säilivad andmekogus § 12 lõike 6 punktides 1 ja 3 sätestatud perioodil. Loa alusel toimunud keskkonnakasutust puudutavad muud andmed jäävad avalikkusele kättesaadavaks ka pärast loa kehtivuse lõppemist.

Lisaks taotleja ja tema esindaja isikuandmetele (täpsustatud allpool) avalikustatakse ka menetlusse kaasatud muude füüsiliste isikute nimi (muid andmeid mitte). Need on eelkõige tegevuse asukoha piirinaabrid või muud mõjutatud isikud või isikud, kes on avaldanud soovi olla menetlusse kaasatud. Selle avalikustamise eesmärk on tagada huvitatud isikutele võimalus kontrollida, kas tegevuse käigus toimunud kaasamine on piisav. Näiteks on kohaliku omavalitsuse üksustel, kes kaasatakse keskkonnalubade ja komplekslubade menetlusse, oluline näha, kas ja mis ulatuses on piirinaabrid jm mõjutatud isikud kaasatud.

Keskkonnamõju hindamise ja strateegilise hindamise andmete hulgas on ekspertide andmed avalikud, et toetada hinnangute usaldusväärsust ja võimaldada seda kontrollida. Ka KeHJSi § 13 kohaselt on ekspertide andmed keskkonnamõju hindamise programmi koosseisus avalikud, samuti on avalikud ekspertide litsentsi andmed (KeHJS § 15 lg 7¹).

KOTKASE põhimääruses on selguse huvides reguleeritud, millised isikuandmed on avalikkusele nähtavad AVE rakenduse kaudu (mille kasutamiseks ei ole vaja sisse logida), muud andmed on nähtavad sisse loginud isikule endale, ning millised andmed on nähtavad ainult AME rakenduse kasutajatele (riigi töötajatele nende seaduses sätestatud ülesannete täitmiseks).

KeÜSi § 24 lõige 6 sätestab huvide igakordse kaalumise vajaduse: „Kui teabe valdajal on seaduse alusel õigus keelduda keskkonnateabe väljastamisest, peab ta selle teabe väljastamise otsustamisel iga kord kaaluma, kas väljastamisest keeldumise huvi kaalub üles väljastamisega kaasneva avaliku huvi.“ Nii konventsioon, direktiiv kui KeÜS näevad ette, et erandite kohaldamisel tuleb igal üksikjuhul avalikustamisega teenitavaid üldsuse huve võrrelda taotluse tagasilükkamisega teenitavate huvidega. Euroopa Kohus on leidnud (Judgment of 16 December 2010, Stichting Natuur en Milieu and Others (C-266/09, EU:C:2010:779) p 59), et direktiivi 2003/4 artiklit 4 tuleb tõlgendada nii, et seal ette nähtud keskkonnateabe avalikustamisega teenitavat üldsuse huvi tuleb avalikustamisest keeldumisega teenitava erihuviga võrrelda igal pädevatele asutustele esitatud üksikjuhul eraldi, isegi kui riigisisene seadusandja määrab üldkohaldatava normiga kriteeriumid, mis võimaldavad asjaomaste huvide võrdlevat hindamist lihtsustada.

Seega, kui küsitakse juurdepääsu ainult AME rakenduse kaudu nähtavatele andmetele, peab KOTKASE vastutav töötaja kaaluma andmete väljastamisest keeldumise huvi huviga andmete väljastamiseks. Kuigi KOTKASEs on teatud isikuandmed ettevaatavalt avalikud, ülal loetletud

põhjendustel, tuleb uute, eraelu puutumatus kaitse vajadust mõjutavate asjaolude selgumisel kaaluda ka täiendava juurdepääsupiirangu kehtestamise vajadust ning vajaduse korral see seada.

Lõikest 1 jäetakse välja viide Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 04.05.2016, lk 1–88). Säte küll kordab avaliku teabe seaduse üldpõhimõtet, kuid jäetakse määrusesse alles, et isikutel oleks selguse huvides teada, et andmekogusse kantud andmed on avalikud, kui neile ei ole seaduse alusel kehtestatud juurdepääsupiirangut.

Lõike 1¹ muudatusega sätestatakse, et keskkonnakaitseloa ja loa taotlusele märgitud füüsilisest isikust taotleja ja loa omaja isiku nimi on AVE rakenduse kaudu avalik kuni keskkonnakaitseloa kehtivuse lõppemiseni. Kehtiva põhimääruse kohaselt on avalik ka loa omaja isikukood ning avalikustamisele tähtaega seatud ei ole. Muudatusega sätestatakse taotleja ja loa omaja nime aktiivsele avalikustamisele selge tähtaeg, mille järel neid enam andmekogu AVE rakenduse kaudu ei avalikustata, kuid mis säilivad andmekogus § 12 lõike 6 punktides 1 ja 3 sätestatud perioodil. Loa alusel toimunud keskkonnakasutust puudutavad muud andmed jäävad avalikkusele kättesaadavaks ka pärast loa kehtivuse lõppemist.

Lõike 1² muudatusega sätestatakse, et keskkonnakaitseloa taotluse menetlusega seotud menetlusosalise füüsilise isiku nimi on avalik kuni keskkonnakaitseloa menetluses loa andmise või loast keeldumise otsuse tegemiseni. Keskkonnakaitseloa menetlus viiakse tavaliselt läbi avatud menetluse põhimõtetel. Menetlusosaliste nime avalikustamine tagab menetluse läbipaistvuse. Nii on võimalik kõigil menetlusosalistel saada infot, kes on loa menetlusse kaasatud, et vältida huvide konflikti ja varjatud mõjutusi.

Lõike 1³ muudatuse kohaselt ei ole keskkonnakaitseloa ja loa taotlusele märgitud füüsilisest isikust keskkonnakaitseloa omaja ja loa taotleja ega tema kontaktisiku isikukoodi, aadressi ja kontaktandmeid ning kontaktisiku nime avalikult näha. Sisuliselt muutub vaid see, et avalikus vaates ei ole näha enam füüsilise isiku isikukoodi.

Lõike 1⁴ muudatuse kohaselt on keskkonnakasutuse aastaaruandele märgitud füüsilisest isikust aruande esitaja nimi AVE rakenduses avalik aruandega seotud keskkonnakaitseloa kehtivuse lõppemiseni. Muudatusega sätestatakse selge periood, kui kaua füüsilisest isikust aruande esitaja nimi avalik on.

Lõike 1⁵ kohaselt ei ole avalikus vaates nähtavad aruande esitaja kontaktandmed ja koostaja andmed. Võrreldes kehtiva põhimäärusega ei muudeta sätte sisu.

Muudatuse eesmärk on suurendada füüsiliste isikute isikuandmete kaitset, säilitades samas läbipaistvuse keskkonnaotsuste tegemisel. Avalikkusele jääb nähtavaks nimi, kuid kontaktandmed ja edaspidi ka isikukoodid ei ole enam avalikud.

Punktiga 21 esitatakse lõikena 1⁶ uuesti kehtiva redaktsiooni § 12 lõige 1⁵, kuna paragrahvi struktuur on muutunud.

Punktiga 22 muudetakse § 13 lõiget 2, kuna andmekogusse kantud avaandmed avalikustatakse andmekogu avalikus vaates, mitte enam vastutava ja volitatud töötleja veebilehtedel. Lisaks jäetakse välja viide sellele, et avaandmed on avalikud, kui neile ei ole kehtestatud juurdepääsupiirangut. See osa on ebavajalik, kuna avaandmed ongi vaid avalikud andmed.

Punktiga 23 tunnistatakse määruse lisa kehtetuks. Määruse lisas nimetatud andmekogusse kantavate andmete täpsem loetelu on eelnõukohase muudatusega viidud § 7¹.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõju

Eelnõukohase määrusega muudetakse ja täiendatakse andmekogusse kantavate andmete ja nende töötlemise nõudeid.

Määrusega ei kaasne olulist sotsiaalset, sealhulgas demograafilist mõju, samuti mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, elu- ja looduskeskkonnale, regionaalarengule ega muid otseseid või kaudseid mõjusid.

Muudatustega luuakse selgem raamistik, mis suurendab andmesubjektide teadlikkust ja kaitset. Isikuandmete töötlemise õiguslik alus on selgelt määratud ning andmete säilitamistähtajad on täpsustatud, mis vähendab õiguslikku ebakindlust ja suurendab läbipaistvust.

Andmekogu vastutava ja volitatud töötlejate jaoks ei too muudatused kaasa olulist lisakoormust, kuna suurem osa muudatustest kajastab juba tehtavat tööd..

Avalikkuse jaoks muutub KOTKAS kasutajasõbralikumaks, kuna süsteemi eesmärgid ja andmesisu on määrukses paremini kirjeldatud. Keskkonnaandmete kättesaadavus paraneb ning andmete haldus muutub läbipaistvamaks. Andmekogu kasutajad, füüsilised isikud, ettevõtted ja kohalikud omavalitsused saavad selgema arusaama, milliseid andmeid töödeldakse ja millistel alustel.

Määruse muudatused vähendavad halduskoormust, suurendavad õiguskindlust ja parandavad isikuandmete kaitset. Samuti paraneb keskkonnainfo kättesaadavus ja süsteemi läbipaistvus. Mõjud on peamiselt halduslikud ja tehnilised, kuid need loovad tugevama aluse keskkonnaotsuste kvaliteedile ja usaldusväärsusele.

4.1. Kavandatav muudatus

Sügavallapanusõnniku hoidmiseks auna ja sügavallapanusõnniku kompostimiseks auna rajamise teatise esitamise ja kogutud andmete säilitamis lihtsustamine ning biomassi päritolu tõendamise auditi aruande esitamise ja kogutud andmete säilitamine ning veekaitsevööndis puu- ja põõsarinde raieks nõusoleku taotlemine ja menetlemine viiakse KOTKASesse.

Sihtrühm

1. Sügavallapanusõnniku hoidmiseks auna ja sügavallapanusõnniku kompostimiseks auna rajamise teatise esitajad (ligikaudu 120 teatise esitajat (peamiselt juriidilised isikud, aga ka füüsilised isikud) ja 160 teatist aastas).
2. Biomassi päritolu tõendamise auditi aruande esitajad (2024. aastal 26 aruande esitajat ja 36 aruannet aastas).
3. Veekaitsevööndis puu- ja põõsarinde raieks nõusoleku taotlejad (aastas 120–150 taotluse esitajat).
4. Keskkonnaameti ametnikud.

Kaasnev mõju

Muudatuse mõju on selgitatud keskkonnaseadustiku üldosa seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõus (611 SE) ning Riigikogu menetluses eelnõu kohta esitatud muudatusettepanekutes¹¹.

4.2. Kavandatav muudatus

Andmekogusse kantavate andmetike ja dokumentide koosseisu selgem määratlemine ning arhiveerimis- ja säilitamisnõuete täpsustamine.

Sihtrühm

1. Kõik KOTKASE kasutajad (loa omanikud, kodanikud, ettevõtjad, kohalikud omavalitsused jt).
2. Andmekogu pidaja (Keskkonnaamet) ja volitatud töötajad (Keskkonnaagentuur, Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogia Keskus).

Kaasnev mõju

Eelnõu rakendamisel suureneb andmete esitamisel ja säilitamisel õigusselgus, kuna andmekogusse kantavate andmetike andmete ja dokumentide koosseis ning arhiveerimis- ja säilitamisnõuded on selgelt määratud. See vähendab nii kasutajate kui ka andmekogu pidaja ebakindlust ning tagab läbipaistvuse andmete säilimisajal.

Samuti väheneb andmete töötlemise ulatuse ja kestusega seotud vaidluste oht, sest eelnõu täpsustab, milliseid andmeid tuleb koguda ja kui kaua neid säilitada, vältides eri tõlgendustest tekkivaid vaidlusi. Selgus vähendab õiguslikku riski nii andmete esitajatele kui ka andmekogu pidajale ning toetab proportsionaalsuse põhimõtte järgimist andmetöötlustes.

4.3. Kavandatav muudatus

Isikuandmete töötlemise aluste, säilitamistähtaegade sätestamine ja avalikkusele nähtavate andmete täpsustamine.

Sihtrühm

1. Kõik KOTKASE kasutajad (loa omajad, kodanikud, ettevõtjad, kohalikud omavalitsused, kodanikud).
2. Andmekogu pidaja (Keskkonnaamet) ja volitatud töötajad (Keskkonnaagentuur, Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogia Keskus).

Kaasnev mõju

Eelnõu rakendamisel suureneb isikuandmete kaitse, kuna avalikkusele nähtavates andmetes ei avalikustata enam füüsiliste isikute isikukode. Selline lahendus järgib isikuandmete kaitse üldmääruse põhimõtteid ning aitab vähendada ebavajalikku isikuandmete levikut. Ka füüsilisest isikust keskkonnakaitseloa omaja nime avalikustamisele seatakse kindlad tähtajad.

Samas säilib keskkonnaotsuste läbipaistvus, sest otsuste mõistmiseks vajalik põhiteave, sealhulgas loa omaniku nimi ja muud olulised andmed, jäävad loa kehtivuse lõpuni avalikkusele kättesaadavaks. Seega on tagatud avalikkuse õigus saada teavet keskkonnaotsuste kohta, samal ajal kaitstes füüsiliste isikute privaatsust.

¹¹ Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus 611 SE
<https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/caf4f10a-51e3-4ec0-b41c-45d3889e1261/keskkonnaseadustiku-uldosa-seaduse-ja-teiste-seaduste-muutmise-seadus/>.

Lisaks vähenevad andmekaitsealased riskid ja tugevneb avalikkuse usaldus infosüsteemi vastu, sest isikuandmete töötlemise alused ja avalikustamise piirid on selgelt määratud. Läbipaistvam kord loob kindlustunde nii andmete esitajatele, kasutajatele kui ka andmekogu pidajale.

Isikuandmetega seotud mõju on lisaks analüüsitud seletuskirja osas 2.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

KOTKASE arendustööd rahastatakse Kliimaministeeriumi 2026. aasta valitsemisala IT eelarvest. Määruse rakendamisega seotud arendustöödeks on 2026. aastal planeeritud kuni 2500 eurot.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. märtsil 2026. aastal. Määruse jõustumise kuupäev on valitud selliselt, et enne jõustumist jõuaks valmis teha ka vajalikud andmekogu arendused. Näiteks on vaja teha muudatused, et infosüsteemis ei oleks enam avalikud füüsilisest isikust keskkonnakaitseloa taotleja ja loa omaja isikukood.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks Justiits- ja Digiministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ja Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile, Eesti Linnade ja Valdade Liidule.

Eelnõu esitatakse arvamuse avaldamiseks ka Andmekaitse Inspeksioonile, Keskkonnaametile, Keskkonnaagentuurile, Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskusele, Eesti Keskkonnauuringute Keskusele, Eesti Geoloogiateenistusele, SA-le Keskkonnaõiguse Keskus, Eesti Keskkonnajuhtimise Assotsiatsioonile, Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühingule, Eestimaa Looduse Fondile, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Keemiatööstuse Liidule, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskojale, Eesti Mäetööstuse Ettevõtete Liidule, Eesti Vee-ettevõtete Liidule, Eesti Ringmajandusettevõtete Liidule, LEMMA OÜ-le, Alkranel OÜ-le, Estonian, Latvian & Lithuanian Environment OÜ-le, OÜ-le Severitas, Kobras OÜ-le, Nomine Consult OÜ-le, OÜ-le Hendrikson & Ko, Eco Consult OÜ-le, ABIRONE OÜ-le, OÜ-le GeoKes, Skepast&Puhkim OÜ-le, Mäebüroo Nord OÜ-le ja OÜ-le J.Viru Markšeideribüroo.